

Aan de Raad voor de Jaarverslaggeving
(secretariaat@rjnet.nl)

Europaweg 27
9723 AS Groningen
Postbus 501
9700 AM Groningen
tkppensioen.nl

Datum
26 april 2024

Contactpersoon
Lars van Gestel

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Telefoon

Onderwerp

Consultatie RJ610
Pensioenfondsen

Pagina

1/15

E-mail

Gestel.L@tkppensioen.nl

Geachte Leden van de Raad voor de Jaarverslaggeving,

In februari ontvingen we van u RJ-uiting 2024-2: Aanpassingen in Richtlijn 610 'Pensioenfondsen' naar aanleiding van de Wet toekomst pensioenen. Hierin wordt een aantal voorstellen gedaan voor aanpassingen.

Wij waarderen de inspanning die is gedaan om tijdig voor de Wtp passende richtlijnen te ontwerpen voor pensioenfondsen die overgaan. En de mogelijkheid daarop te reageren. In het vervolg van deze brief hebben wij onze opmerkingen opgenomen. Wij hopen dat deze bijdragen aan een set aan richtlijnen waar pensioenfondsen goed mee kunnen werken, maar ook voor gebruikers van de jaarrekening houvast en inzicht geven.

We gaan er vanuit dat onze opmerkingen voor zich spreken. Mocht dat niet het geval zijn, dan zijn we natuurlijk graag bereid om nadere uitleg te geven.

Hoogachtend,

Lars van Gestel

In deze reactie worden de majeure opmerkingen als eerste weergegeven; de overige opmerkingen zijn in tabelvorm per paragraaf als Bijlage toegevoegd.

1) Nieuwe reserves, bestemmingsfondsen en voorzieningen

Ten behoeve van de lezer van de jaarrekening is extra toelichting naar ons oordeel vereist inzake de totstandkoming van resultaten van de verschillende resultaat- en bestemmingscomponenten. De wijze waarop deze extra toelichting dient te worden gegeven is niet nader toegelicht in de Ontwerprichtlijn.

In de Ontwerprichtlijn ontstaan nieuwe reserves en voorzieningen, waarbij sommige van deze reserves als 'Bestemmingsfondsen' worden aangeduid. Deze bestemmingsfondsen worden op de balans separaat gepresenteerd tussen het Eigen vermogen en de Voorzieningen. De bestemmingsfondsen hebben betrekking op collectieve risico's van deelnemers, die (nog) niet toebedeeld zijn aan individuele pensioenpotten en zijn daarmee voorwaardelijke verplichtingen. Deze bestemmingsfondsen kunnen bestaan uit 1) compensatiedepot, 2) risicodelingsreserve en 3) solidariteitsreserve.

De mutaties van deze bestemmingsfondsen vinden overeenkomstig mutaties in het Eigen vermogen via resultaatbestemming plaats. Dit betekent dat de resultaatbestemming niet alleen betrekking heeft op mutaties in het Eigen vermogen, maar ook op de diverse Bestemmingsfonds componenten.

DNB classificeert de bestemmingsfondsen als vreemd vermogen en presenteert deze in de Balans na de technische voorzieningen. Gezien het karakter van de bestemmingsfondsen vinden wij dat logischer. Uit de solidariteitsreserve wordt bijvoorbeeld een deel van de uitkeringen gefinancierd.

Daarbij komt dat ook in operationele zin mutaties van en naar bestemmingsfondsen deel uit maken van de reguliere bedrijfsvoering. Ook in die zin worden de bestemmingsfondsen niet als Eigen Vermogen beschouwd.

Tijdens de voorbereiding door de commissieleden is er geen consensus over de wijze van verantwoording van de bestemmingsfondsen, namelijk als (niet toetsbaar) eigen vermogen of als voorzieningen. Graag ook input vanuit andere leden.

De door de RJ voorgestelde presentatie maakt daarnaast het inzicht in behaalde (actuariële) resultaten en het bestemmen van het resultaat voor de lezer van de jaarrekening niet overzichtelijker. Ook omdat de Operationele reserve, die onderdeel is van het eigen vermogen, uit verschillende componenten kan bestaan.

Dit vraagt naar onze mening extra toelichting. hoe de resultaten van de verschillende resultaatbestemmingscomponenten tot stand zijn gekomen. De wijze waarop deze extra toelichting dient te worden gegeven is niet nader toegelicht in de Ontwerprichtlijn.

2) Overgang vanuit huidig Ftk naar het Wtp

Om de overgang vanuit het huidige Ftk naar Wtp voor de gebruiker van de jaarrekening begrijpelijk te maken, stellen wij het volgende voor:

- In de jaarrekening van het jaar vóór invaren wordt in de paragraaf *gebeurtenissen na balansdatum* ook de balans na invaren getoond. Met een toelichting voor de balansposities die muteren als gevolg van het invaren.
- In het jaar van invaren wordt deze balans gehanteerd als beginbalans, waarop de ontwikkelingen in de Staat van baten en lasten zijn gebaseerd. Deze beginbalans wordt als vergelijkend cijfermateriaal gepresenteerd.
- In het jaar van invaren wordt in het jaarverslag/bestuursverslag een toelichting opgenomen omtrent het invaren per 1 januari van het verslagjaar (in grote lijnen conform de toelichting die onder *gebeurtenissen na balansdatum* in de jaarrekening van het jaar vóór invaren is opgenomen).
- In het jaar van invaren wordt in de jaarrekening (grondslagen jaarrekening) in 1 of 2 zinnen verwezen naar de overgang van Ftk naar Wtp en de vergelijkende cijfers per 1 januari van het jaar van invaren i.p.v. 31 december van het jaar daarvoor.

Daarnaast ontbreekt guidance hoe omgegaan dient te worden met terugwerkende kracht mutaties die betrekking hebben op de pre-Wtp periode, maar worden aangeleverd na het invaren.

In de Ontwerprichtlijn wordt voorgesteld om de overgang naar het Wtp (het zogenaamd invaren) als interne Collectieve Waardeoverdracht (CWO) te verwerken. Als gevolg van deze verwerking ontstaat in de Staat van baten en lasten in het jaar van invaren een eenmalig resultaat. Enerzijds begrijpen we deze verwerkingswijze, dit sluit het beste aan met de huidige RJ. Anderzijds wordt het inzicht van de gebruiker van de jaarrekening in het jaar van invaren in ernstige mate verstoord door deze verwerkingswijze. Dit levert niet alleen een Staat van baten en lasten op die geen recht doet aan de daadwerkelijke financiële ontwikkelingen, het levert ook een Staat van baten en lasten op die niet vergeleken kan worden met het voorgaand boekjaar en ook niet als vergelijkingsmateriaal kan dienen voor het jaar ná invaren.

Hoewel we ons realiseren dat het ongebruikelijk is, stellen we daarom de volgende verwerkingswijze voor:

- Neem in de jaarrekening van het jaar voor invaren onder gebeurtenissen na balansdatum de invaarbalans met een toelichting daarbij op;
- Beschouw de invaarbalans als beginbalans voor de verantwoording in het jaar van invaren. In de SBL worden dan uitsluitend reguliere stromen verantwoord, hetgeen een eerlijk beeld geeft van het normale resultaat;
- Neem als vergelijkend cijfer bij de balans in het jaar van invaren de invaarbalans op. En verklaar het verloop ten opzichte van de invaarbalans;

Daarmee wordt voorkomen dat een lezer van de jaarrekening door de majeure bedragen die gepaard gaan met invaren en door de SBL heen lopen, de draad volledig kwijtraakt. En schrikt van het grote negatieve

resultaat dat eenmalig als gevolg van invaren zal worden gepresenteerd. Ook wordt voorkomen dat een nagenoeg onleesbare situatie ontstaat met grondslagen oude stelsel en grondslagen nieuwe stelsel. Tenslotte wordt voorkomen dat ook in het jaar na invaren een jaarrekening wordt gepresenteerd met in de bij de SBL opgenomen vergelijkende cijfers opnieuw grotendeels onvergelykbaar zijn.

3) Kostentransparantie

Guidance lijkt ons gewenst met betrekking tot de verwerking van vermogensbeheerkosten; deels worden deze namelijk via de beleggingsresultaten verrekend. Verder wordt de kostentransparantie overgelaten aan de sector; het lijkt ons gewenst dat hierover afspraken worden gemaakt met bijv. de Pensioenfederatie.

In de Ontwerprichtlijn wordt niet ingegaan op de kostentransparantie. De RJ legt deze verantwoordelijkheid neer bij de sector (Pensioenfederatie)?

In artikel 267 staat de opbouw van de VPV voor risico deelnemers. Daarin staat een afzonderlijke regel 'ingehouden kosten'. Als vermogensbeheerkosten met het beleggingsrendement worden verrekend en de kostenvoorziening vanuit de premie wordt gefinancierd, zal dit bedrag nihil zijn. Is dat de gedachte? Daarnaast ontbreekt guidance verwerking vermogensbeheerkosten in de Staat van baten en lasten. Deels worden deze via beleggingsresultaten verrekend en deels niet.

4) Presentatie beleggingen

201 Het pensioenfonds dient de beleggingen voor risico pensioenfonds en de beleggingen voor risico deelnemers gescheiden in de balans weer te geven.
216a De beleggingen voor risico deelnemers dienen in de toelichting te worden uitgesplitst per pensioenregeling. In de toelichting dient ook te worden aangegeven op welke wijze deze beleggingen voor risico deelnemers aansluiten op de voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers.

Laat het onderscheid vervallen, er is sprake van één collectieve beleggingsportefeuille zonder onderscheid.

In de SPR is sprake van een collectieve beleggingsportefeuille. Dat betekent dat er één portefeuille beleggingen wordt aangehouden, zonder daarin onderscheid te maken in beleggingen voor risico pensioenfonds. Dat geldt voor de beleggingen en de beleggingsopbrengsten.

Een eventuele splitsing van de totale stand van de beleggingen naar beleggingen voor risico deelnemers en beleggingen voor risico pensioenfondsen kan wel gemaakt worden, maar zal arbitrair zijn. Die moet dan op basis van een rekenmodel, gebaseerd op de creditzijde van de balans, tot stand komen.

Daarbij komt dat in de SPR geen 1-op-1 aansluiting tussen de VPV voor risico deelnemers en de beleggingen voor risico deelnemers aanwezig is (anders dan in de FPR regeling). Want het toekennen van rechten aan een deelnemer zal een andere timing hebben dan de daarmee gepaarde geldstromen en het vervolgens beleggen daarvan.

Hoewel het splitsen van de stand van de beleggingen mogelijk nog wel uitvoerbaar is, is het splitsen van de toelichtingen (verloop, samenstelling) zeer onlogisch.

Voorgesteld wordt voor SPR uit te gaan van één balanspost beleggingen met daarbij behorende toelichtingen. En in de toelichting aan te geven hoe de post beleggingen samenhangt met de voorziening pensioenverplichting risico deelnemers, maar ook met de andere posten in de balans.

5) Verwerking aanpassing grondslagen

Maak alle (grondslag)aanpassingen als gevolg van overgang van het oude FTK stelsel naar de Wtp onderdeel van de aanpassing invaren en verantwoord de effecten hiervan op 1 moment en niet deels verspreid over twee boekjaren.

Pensioenfondsen zullen in samenhang met de overgang naar de Wtp ook een aantal grondslagen aanpassen. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld een andere systematiek van het bepalen van een kostenvoorziening of premievrijstelling arbeidsongeschikten.

Volgens de huidige interpretaties worden aanpassingen in systematiek die per begin van het volgende boekjaar van toepassing zijn, maar waarvoor al voor balansdatum een besluit is genomen, al meegenomen in het boekjaar waarin het besluit is genomen.

Graag ontvangen wij extra guidance op dit punt. Want dat kan betekenen dat al in het jaar van invaren diverse aanpassingen moeten worden verwerkt. Dat leidt tot een naar onze mening onwenselijk effect dat de overgang naar de Wtp deels al in het jaar voor invaren en deels in het jaar van invaren tot uitdrukking komt in de jaarrekening.

6) Overige suggesties

Naast bovenstaande 5 majeure onderwerpen hebben wij nog een aantal minder belangrijke suggesties:
Algemeen Als aanpassingen ingaan per 1-1-2024, vervallen dan alle doorgehaalde artikelen al, los van invaren of niet (bijv. art 610.504, FTK-informatie over de premiehoogte), en wordt de nieuwe presentatie van o.a. SBL al toegepast?

- 206 Derivaten passiva: voor het inzicht in de beleggingen en vanwege de samenhang tussen de beleggingen en de derivatenpositie, zouden wij het logischer en wenselijker vinden deze post onder de beleggingen te classificeren, mede ook gezien de gevraagde splitsing in beleggingen voor risico deelnemer en voor risico fonds.
- 216b Mutatieoverzicht beleggingen voor risico deelnemers: de RJ lijkt pensioenfondsen de keuzevrijheid te geven dit per beleggingssoort, lifecycle of leeftijdscohort te doen. Deze keuzevrijheid vinden wij vanuit de vergelijkbaarheid niet logisch.
- 302 De premies worden gesplitst in premiesbijdragen en premiebijdragen risico deelnemers. Praktisch wordt één premie in rekening gebracht, die in verschillende premiecomponenten bestaat. Uiteraard is opknippen van de premies op basis van premiecomponenten mogelijk, waarbij dan netto inleg in de VPV voor risico deelnemers dan als premiebijdrage deelnemers zal worden beschouwd. Naar onze mening is het echter veel logischer in de SBL geen onderscheid te maken, maar – zoals in artikel 311 staat – één premiebedrag te presenteren met een uitsplitsing naar componenten in de toelichting. Is dat de gedachte?
- 312a Toelichting achterstallige premies: wat wordt in de ogen van de RJ verstaan onder achterstallig? Is er een logische grens aan ouderdom?

Ontwerp Hoofd- stuk 610				Nadere toelichting	Analyse TKP
	Ftk	Wtp	Redac- tioneel		

Paragraaf 0: Algemene Definities					
610.0		x		Vanwege de ingrijpende wijzigingen in de Pensioenwet, door de inwerkingtreding van de WTP per 1 juli 2023, is een aantal definities uit artikel 1 van de Pensioenwet in paragraaf 610.0 opgenomen voor het juiste begrip van dit hoofdstuk.	MVEV is geen separate balanspost. Is alleen een extracomptabel toetsingskader. Geen opmerkingen.

Paragraaf 1: Algemene uiteenzettingen					
610.101			x	Nadere duiding van het toepassingsgebied	Geen opmerkingen
610.106a		x		Toegevoegd in het kader van vermogensscheiding: in de primaire overzichten dienen financiële gegevens met betrekking tot de Ftk- en de WTP- regelingen in afzonderlijke kolommen te worden gepresenteerd, inclusief een totaalkolom.	Dit raakt de fondsen die wel een Wtp regeling uitvoeren maar niet invaren. Is deze vermogensscheiding ook van toepassing voor terugwerkende kracht mutaties die betrekking hebben op mutaties pre-Wtp en waar het Ftk pensioenregeling van toepassing is?
610.107	x	x	x	Vervallen in verband met het vervallen van de VPL-regeling	Geen opmerkingen
610.108			x		Geen opmerkingen. Vraagt aandacht voor pensioenfondsen met een netto pensioenregeling.
610.109			x		Geen opmerkingen

Paragraaf 2: Balans				
610.201 <i>toegevoegd</i>		x		<p>Onderscheid beleggingen risico pensioenfonds en risico deelnemers</p> <p>Binnen de Wtp (SPR) zijn er geen afzonderlijke beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers. De beleggingen betreffen collectieve beleggingen (ofwel 1 "beleggingspot"), waarbij een deel van deze "beleggingspot" wordt toegerekend als beleggingen voor risico deelnemers en het resterende deel als beleggingen voor risico pensioenfonds. Dit betreft het gedeelte dat betrekking heeft op de overige - en technische voorzieningen, bestemmingsfondsen en het eigen vermogen.</p> <p>Daarbij rijst ook de vraag of de beleggingen voor risico deelnemers gelijk is aan de voorzieningen voor risico deelnemers. Immers niet alle aanspraken zijn belegd. Een voorbeeld hiervan is (assumed payment).</p>
610.206 <i>toegevoegd</i>		x		<p>Derivaten passiva</p> <p>Voor inzicht en gezien samenhang met de rest van de beleggingen is presentatie als negatieve post onder beleggingen veel beter, zoals ook opgenomen in het verloopoverzicht van de beleggingen.</p> <p>De vraag die hier opkomt is: wordt in de presentatie ook onderscheid verwacht in derivaten voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers? Zo ja dan zal ook hier sprake zijn van toerekening.</p>
610.214			x	<p>Van iedere soort belegging dient een mutatieoverzicht te worden opgenomen</p> <p>Geen opmerkingen</p>
610.216	x	x		<p>Uitgebreid in het kader van de beleggingen voor risico deelnemers</p> <p>Geen opmerkingen</p>
610.216a	x	x		<p>Nieuwe alinea in het kader van uitsplitsen beleggingen voor risico deelnemers per pensioenregeling</p> <p>Wat wordt hier bedoeld met: per pensioenregeling? We verwachten onder de Wtp 1 regeling, namelijk FPR of SPR. Of wordt hier bedoeld bij het <u>niet</u> invaren splitsing van de beleggingen in de pensioenregeling onder Wtp respectievelijk Ftk.</p> <p>Zie ook onze opmerking bij 201 en 206. Er is sprake van 1 beleggingspot.</p>

610.216b	x	x		Nieuwe alinea inzake het opnemen van een mutatieoverzicht van de beleggingen voor risico deelnemers. Dit kan per beleggingssoort, per lifecycle of per leeftijdscohort.	<p>Het pensioenfonds heeft in de verantwoording keuze uit het verantwoord van het mutatieoverzicht beleggingen voor risico deelnemers in 1) per soort belegging, 2) per lifecycle of 3) per beleggingscohort. Wij zijn verbaasd over deze keuzevrijheid en naar onze mening komt dit de inzicht en vergelijkbaarheid tussen verschillende pensioenfondsen niet ten goede.</p> <p>Voor ons is onduidelijk of dit een aanvulling van verantwoordingsvereisten is ten opzichte van de huidige toelichting in de jaarrekening en zoals gevraagd onder RJ 610.202 tot en met RJ 610.205.</p>
610.217			x		Geen opmerkingen
610.233		x	x	In deze alinea zijn bestemmingsfondsen toegevoegd (zoals gedefinieerd in paragraaf 610.0 'Definities')	Deze bestemmingsfondsen worden verantwoord op de balans tussen het Eigen Vermogen en de Voorzieningen. De bestemmingsfondsen kunnen bestaan uit 1) compensatiedepot, 2) risicodelingsreserve en 3) solidariteitsreserve. Wat zijn de vereisten ten aanzien van het verloopoverzicht? Zijn deze overeenkomstig de dotatie- en onttrekkingscomponenten zoals deze worden gebruikt voor het Eigen Vermogen? Of is de toelichting van alle componenten die bijdragen aan mutatie van het resultaat – (beleggings)rendement, dotatie en of onttrekking aan de solidariteitsreserve van en of naar operationele reserve, premiedotatie en of - onttrekking, schattingswijzigingen – een separate mutatiepost?
610.234		x		Verduidelijkt dat bestemmingsfondsen niet tot het stichtingskapitaal en de reserves worden gerekend (zoals gedefinieerd in paragraaf 610.0 'Definities')	Geen opmerkingen

610.239a -c		x		Nieuwe alinea's om de bestemmingsfondsen nader te duiden	Op de balans mogen de bestemmingsfondsen als totaalbedrag worden opgenomen, waarbij de uitsplitsing naar de verschillende soorten bestemmingsfondsen in de toelichting plaatsvindt. Per bestemmingsfonds moet het karakter verloop worden opgenomen. Zie RJ610.233 voor onze opmerkingen.
610.244	x	x		In deze alinea is de voorziening operationele kosten toegevoegd als één van de technische voorzieningen	Geen opmerkingen. Aandachtspunt: vanaf boekjaar 2024 van toepassing en daarmee ook onder Ftk.
610.245			x		Geen opmerkingen
610.250	x	x		Vervallen aangezien de opslag voor kosten die gepaard gaan met het doen van toekomstige uitkeringen wordt opgenomen in een separate voorziening operationele kosten	Excasso-opslag is vanaf 2024 geen onderdeel meer van de technische voorziening VPV, maar wordt afzonderlijk gepresenteerd onder de technische voorzieningen.
610.251			x		Geen opmerkingen
610.251a			x		Geen opmerkingen
610.251b		x		Nieuwe alinea inzake de toelichting van het overbruggingsplan in het bestuursverslag	Geen opmerkingen
610.252			x		Geen opmerkingen
610.253			x		Geen opmerkingen
610.254			x		Geen opmerkingen
610.255	x	x		De posten in het mutatieoverzicht van de voorziening pensioenverplichtingen worden specifiek voorgeschreven, omdat deze opsomming in de staat van baten en lasten achterwege kan blijven.	Geen opmerkingen
610.257a -b	x	x		Nieuwe alinea's inzake de separate voorziening operationele kosten	Veronderstellingen voor het bepalen van de kostenvoorziening moeten worden toegelicht. Daarnaast dient ook een separaat mutatieoverzicht opgesteld te worden. Betekent dit ook een separate post "mutatie kostenvoorziening in de SBL? Hoe dient de overgang van de kostenvoorziening vanuit de Voorziening pensioenverplichtingen naar de separate kostenvoorziening verwerkt te worden? Via de SBL, inclusief aanpassing van vergelijkende cijfers?

610.258	x	x	x	Aangepast inzake het vervallen van de rendementsgarantie	Geen opmerkingen
610.260	x	x	x	Vervallen vanwege het vervallen van de rendementsgarantie	Geen opmerkingen
610.262	x	x	x	Vervallen omdat deze bepaling is geregeld in hoofdstuk 252 'Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa'	Geen opmerkingen
610.264			x	VPV voor risico deelnemers	Geen opmerkingen. Zie wel algemene opmerking bij RJ 610.201.
610.265	x	x	x	Vervallen vanwege het vervallen van de rendementsgarantie	Geen opmerkingen
610.266			x	Waardering tegen reële waarde, bepaald door de waardering van de beleggingen.	Tegenover de VPV voor risico deelnemers staan niet alleen de beleggingen, maar ook de premiedebiteuren. Wordt er verwacht dat de waardering van deze premiedebiteuren ofwel de voorziening voor dubieuze debiteuren moet worden meegenomen? Dat lijkt onwenselijk want het risico op oninbaarheid wordt gedekt vanuit de operationele reserve.
610.267		x		Toegevoegd dat het mutatieoverzicht naast de reeds genoemde posten tevens de posten 'toedeling actuariële resultaten' en 'ingehouden kosten (beheervergoeding en andere vergoedingen)' moet bevatten	<ol style="list-style-type: none"> 1) Betekent dit dat de premiedotatie aan het verloop voorziening voor risico deelnemers bestaat uit de opbouw inclusief de dekking voor kosten en risico's? Of wordt de opslag voor (een deel van) de kosten rechtstreeks aan de kostenreserve gemuteerd en is hier sprake van "netto" premies? 2) Wat wordt onder ingehouden kosten (beheervergoeding en andere vergoeding verstaan)? Naar onze mening zijn dat alleen pensioenuitvoeringskosten, omdat de vermogensbeheerkosten worden gesaldeerd met het beleggingsrendement. 3) Hoe ga je met de werkelijke pensioenuitvoeringskosten om? 4) Hoe vindt de verwerking van risicopremies plaats?

610.267a		x		Nieuwe alinea inzake de wijze waarop de verschillende rendementen zijn bepaald en worden toegerekend aan de voorziening pensioenverplichtingen deelnemers	1) Op welk niveau dient de toelichting van de toerekening plaats te vinden. Is dit per lifecycle, per cohort of per beleggingscategorie? Moet dit in lijn zijn met verantwoording onder de beleggingen?
610.270	x	x	x	Vervallen in verband met het vervallen van de VPL-regeling	Geen opmerkingen

Paragraaf 3: Staat van baten en lasten					
610.302	x	x	x	Aangepast voor de uitsplitsing van de mutaties van de technische voorzieningen (in de staat van baten en lasten) daar deze mutaties reeds worden getoond in het verloop van de balanspost technische voorzieningen	<ol style="list-style-type: none"> 1) Nadere duiding van het begrip premies is wenselijk aangezien ook sprake is van risicopremies. 2) Een mutatie in de SBL voor bestemmingsfondsen is niet van toepassing, omdat deze mutatie via resultaatbestemming loopt. Voor in elk geval de solidariteitsreserve is dat in operationele zin niet het geval, aangezien er mutaties plaatsvinden tussen deze reserve en operationele stromen. (zie ook opmerking RJ610.307)
610.307	x	x	x	Aangepast in verband met het toevoegen van de bestemmingsfondsen	<p>Dit lijkt voor compensatiereserve en solidariteitsreserve geen wenselijke situatie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Deel van de premie komt in de solidariteitsreserve terecht (nu dus als winst) en vindt onttrekking plaats voor de uitkeringen (ofwel verlies). 2) Het benutten van de compensatiereserve als aanvulling op de premie wordt daarmee gezien als een verlies?
610.308	x			Verdere duiding in de kop van deze alinea dat deze alinea alleen geldt voor die fondsen die niet invaren (dus onder het Ftk blijven)	Geen opmerkingen
610.308a	x	x		Nieuwe alinea voor fondsen met een premieovereenkomst (zowel onder het Ftk als onder de WTP). Zowel premiebijdragen als resultaten op beleggingen dragen niet bij aan het resultaat van het pensioenfonds.	Geen opmerkingen
610.309			x		Geen opmerkingen
610.311			x		Geen opmerkingen
610.311a	x	x		Nieuwe alinea inzake de toelichting van de vergoeding van kosten	De samenstelling van de premies moet inzichtelijk zijn risicopremies zijn voor rekening fonds, DC-premies voor risico deelnemers en kostenvergoeding risico fonds?

610.312	x		x	Verdere duiding dat deze alinea alleen geldt voor die fondsen die niet invaren (dus onder het Ftk blijven)	Geen opmerkingen
610.312a	x	x		Nieuwe alinea inzake de toelichtingen van eventuele premieachterstanden	In deze nieuwe alinea wordt niet gevraagd om toelichting te geven op premieachterstand, zoals nu het geval is vanuit PW (95% norm). Deze alinea gaat in op toelichtingsvereisten inzake openstaande vorderingen en afboekingen van premies. 1) Wat wordt verstaan onder achterstallig premie ofwel definitie 2) Is deze alinea niet gelijk aan de toelichting van het verloop van de debiteurenpositie? En zou deze daar niet in de RJ opgenomen moeten worden opgenomen.
610.319		x		Toegevoegd inzake de begripsbepaling (op moment van invaren) rondom waardeoverdrachten	Geen opmerkingen
610.319a		x		Nieuwe alinea inzake de presentatie en toelichting van waardeoverdrachten	Het zichtbaar maken van het resultaat op waardeoverdrachten komt tot uiting in de SBL. Hoe expliciet de toelichting dient plaats te vinden. Is dit conform huidige toelichting van splitsing van in- en uitgaande waardeoverdrachten en separaat collectieve waardeoverdrachten?
Paragraaf 4: Risicoparagraaf					
610.403		x		Aangepast inzake de toelichting van de risico's met betrekking tot de overgang naar de WTP	Geen opmerkingen. Extra alinea in risicoparagraaf.
610.404			x		Geen opmerkingen

Paragraaf 5: Overige onderwerpen					
610.504			x	In het bestuursverslag dient informatie te worden opgenomen over de totale waarde en de bestemming van de pensioenaanspraken die vervallen. VO/BO heeft oordeel over de uitvoeringskosten.	Gaat dit alleen over het vervallen de kleine pensioenaanspraken? Begrijpen wij het goed dat pensioenfondsen vanaf 2024 geen toelichting meer afgeven in de jaarrekening hebben over de kostendekkende, gedempte en (samenstelling) feitelijke premie? Deze onderdelen zijn doorgehaald in de Ontwerprichtlijn.
610.507	x	x	x	Toegevoegd in verband met de toelichting in het bestuursverslag met betrekking tot duurzaamheidsinformatie	Geen opmerkingen
Paragraaf 6: Code Pensioenfondsen					
610.601	x	x	x	Aangepast naar aanleiding van de publicatie van de gewijzigde Code Pensioenfondsen	Geen opmerkingen
Bijlagen					
Bijlagen	x	x	x	De bijlagen 1, 2 en 3 zijn aangepast voor de situatie dat een pensioenfonds een regeling voert onder zowel het Ftk als de WTP (vermogensscheiding). Daarnaast zijn enkele redactionele wijzigingen in de benamingen van posten in de modellen doorgevoerd, die voortvloeien uit de hiervoor aangegeven wijzigingen in het hoofdstuk.	Geen opmerkingen.